ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΕΡΡΙΚΟΥ ΑΡΩΚΟΥΡ

Η ΜΗΤΡΥΙΑ

ΓΑΠΗΤΗ μου φίλη,

Σοῦ εἶχα γράψει πρὸ μηνῶν, ὅτι τὸ μόνο νέφος τῆς συζυγικῆς μου ζωῆς ἦταν τὸ παιδί τοῦ ἀντρός μου, τὸ ἀγόρι δηλαδὴ πού τοῦ εἶχε ἀφήσει πεθαίνοντας ἡ μακαρίτισσα γυναῖκα του, ἡ προκάτοχός μου. Εἶνε ἀδύνατο ὅμως νὰ φανταστῆς τί συνέχεια εἶχε αὐτὸ τὸ ἁπλὸ γεγονός.

Μὲ τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ, ἄρχισα νὰ αἰσθάνομαι τρομερὸ μῖσος ἐναντίον τοῦ δυστυχισμένου αὐτοῦ πλάσματος, πού ἔπαινε διαρκῶς ἀνάμεσα τοῦ συζύγου μου κ' ἐμένα, φέροντας κάθε τόσο μπροστά μας τὴ ζωντανὴ εἰκόνα ἐκείνης πού ἔλειπε καὶ πού μοῦ ἔκλεβε τὴν εὐτυχία ἀπὸ τὸν τάφο της.

Σιγὰ—σιγὰ μοῦ γεννήθηκε ἔτσι ἡ ἰδέα, πὼς τὸ ἀθῶο αὐτὸ παιδὶ ἔπρεπε νὰ βγῆ ἀτ' τὴ μέση καὶ μὲ κατέλαβε ἡ μανία νὰ τὸ σκοτώσω. Δὲν ἐσυλλογιζόμουν τίποτε ἄλλο παρὰ μονάχα αὐτό. Περπατοῦσα κ' ἤμουν σὰν νὰ ὑπνοβατοῦσα.

— Τί ἀφηρημένη πού ἔγινες τελευταία ' μοῦ ἔλεγε ὁ σύζυγός μου.

Ἀφηρημένη ; Ποτέ ! Τρελλή ; Μάλιστα !... Ἔβαλα λοιπὸν σ' ἐνέργεια τὸ σχέδιό μου κ' ἄρχισα νὰ σκοτώνω σιγὰ—σιγὰ τὸ ἄτυχο μικρό. Θὰ μὲ περιφρονήσῃς ἀκόμα περισσότερο, ὅταν μάθῃς τί μέσα χρησιμοποίησα γιὰ τὸ σκοπό μου καὶ τί ἀπαίσιο ὅπλο διάλεξα. Χρησιμοποίησα δηλαδὴ γιὰ νὰ ἐξοντώσω τὸ φτωχὸ παιδὶ ἕνα μαντῆλι φθισικοῦ...

Ἔκρυψα αὐτὸ τὸ ἀποτρόπαιο φυσικὸ ὄργανο στὸ κρεββάτι τοῦ παιδιοῦ καὶ περίμενα. Περίμενα μέρες πολλές, μῆνες ὁλόκληρους. Τὰ μικρόβια θὰ κάνουν τὴ δουλειά τους, ἔλεγα, καὶ περίμενα, ἀλλὰ χωρὶς ἀνυπομονησία, γιατὶ ἤμουν βέβαιη γιὰ τὸ ἀποτέλεσμα.

Στὴν ἀρχή, ὅταν ἔκρυψα τὸ μαντῆλι στὸ κρεββάτι, ἔννοιωσα τὰ χέρια μου νὰ τρεμουλιάζουν καὶ τὴν καρδιά μου νὰ λιγοστεύῃ τοὺς χτύπους της. Ἀλλὰ ἔπειτα αἰσθάνθηκα μιὰ μεγάλη ἀνακούφισι. Δὲν εἶχα πειὰ τίποτε νὰ κάνω. Τὴν ὑπόθεσι εἶχε ἀναλάβει νὰ τὴν φέρῃ σὲ πέρας ἡ φύσι ἡ ἴδια.

«—Ἐμένα δὲν μὲ νοιάζει πειά, ἔλεγα μέσα στὸν παραλογισμό μου. Ἡ ἀρρώστεια πέφτει ὅπου τῆς ἀρέσει. Μπορεῖ κανεὶς νὰ προσβληθῆ ἀτ' αὐτὴ καὶ νὰ πεθάνῃ, ἀλλὰ μπορεῖ καὶ νὰ γλυτώσῃ. Τί μπορῶ πειὰ νὰ κάμω ἐγώ ;»

Κι' ἔτσι, μ' αὐτὲς τὶς σκέψεις, καταντοῦσα νὰ πείθω τὸν ἑαυτό μου πὼς δὲν ἤμουν ἔνοχος. Καί, ἀκόμα περισσότερο, ἔβρισκα πὼς ἤμουν ὁλότελα ἀθῶα.

—«Ἂν γλυτώσῃ τὸ παιδί, θὰ πῆ πὼς δὲν πρέπει νὰ πεθάνῃ καὶ πὼς ἐγὼ πρέπει νὰ τὸ συμπαθῶ. Ἂν τὸ πιάσῃ ἡ ἀρρώστεια, τῶτσιασε. Ἔτσι θἄταν τὸ τυχερό του ! Τελείωσε...».

Καθὼς βλέπεις, αὐτὰ εἶνε παροξυσμοὶ τρελλοῦ. Ἀλλὰ κι' ἐγὼ ἤμουν πραγματικὰ τρελλὴ καὶ δὲν εἶχα συναίσθησι τοῦ τί ἔκανα καὶ τί ἔλεγα. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ τῆς λογικῆς, ἀπομάκρυνα ἀπὸ κοντά μου κάθε εὐθύνη καὶ τὴν ἔρριχνα στὴ φύσι, στὸ Θεό, ἔξω πάντως ἀπὸ μένα.

Καθὼς σοῦ εἶπα, περίμενα ὁλόκληρους μῆνες. Πολλὲς φορὲς πήγαινα κοντά του καὶ τοῦ ἔλεγα :

«— Πῶς εἶσαι σήμερα, παιδί μου ;»

Ἀλλ' αὐτὸ ἦταν καλά, δὲν εἶχε τίποτε ἀκόμα.

Τὸ βράδυ πάλι, πού τὸ ἔβαζα στὸ κρεββάτι του, ἔσιαζα γύρω στὸ πρόσωπό του τὰ μαλλιά του τὰ σγουρά, γιὰ νὰ μὴν τὸ γαργαλοῦν στὸν ὕπνο του. Ἐκεῖνο μοῦ χαμογελοῦσε ἀπὸ τὸ βάθος τῆς φωλιᾶς του τῆς ζεστῆς μὲ τὰ γλυκά του τὰ μάτια, τὰ μάτια τῆς μητέρας του. Κι' ἐγὼ τοῦ ἔλεγα :

«— Κοιμήσου, πουλάκι μου, κοιμήσου...».

Κι' ἔπειτα τραβοῦσα τὴν κουρτίνα τοῦ μικροῦ του κρεββατιοῦ γιὰ νὰ τὸ κλείσω μέσα, μαζὺ μὲ τὸ θάνατο καὶ γιὰ νὰ μὴν πάῃ κανένα ἀτ' τὰ μικρόβια χαμένο.

Τὴν ἄλλη μέρα, μόλις ξυπνοῦσε, πήγαινα κοντά του καὶ τοῦ ἔλεγα :

«— Πῶς εἶσαι σήμερα, χρυσό μου ;»

Αὐτὴ ἡ δουλειὰ ἐξακολουθοῦσε κάμποσους μῆνες.

Ἐπὶ τέλους μιὰ μέρα, καθὼς ξύνησε, τὸ ἄκουσα νὰ βήχῃ. Αὐτὸ δὲν μπορῶ νὰ πῶ πὼς δὲν μοῦ στοίχισε τίποτε. Αἰσθάνθηκα ἀμέσως πὼς ἐχλώμιασα. Ἡ καρδιά μου χτυποῦσε δυνατὰ κι' ἔπειτα σταματοῦσε. Ἔπεσα τέλος στὸ κρεββάτι μου κατατρομαγμένη.

Ἀλλ' αὐτὸ μὴ νομίζεις πὼς βάσταξε πολύ. Μόλις πέρασε ἡ πρώτη κρίσι, ξανάπεσα στὴν προτεινή μου κτηνώδη ἀπάθεια, λέγοντας μέσα μου πὼς ἔτσι ἦταν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ νὰ γίνῃ. Ὡστόσο αἰσθάνθηκα τὴν ἀνάγκη νὰ πάω στὴν ἐκκλησία καὶ νὰ προσευχηθῶ. Ἀλλὰ καὶ πάλι δὲν εἶπα παρὰ μόνο αὐτὰ τὰ λόγια :

«—Θεέ μου, ἂς γίνει τὸ θέλημά σου !...»

Ἔπειτα ξαναγύρισα στὴν πρώτη μου ἠρεμία, περμένοντας νὰ μάθω ἂν τὸ παιδὶ εἶχε πραγματικὰ μέσα του τὸ σπέρμα τοῦ θανάτου. Ὁ πατέρας του στὴν ἀρχὴ δὲν φοβήθηκε παρὰ ἕνα ἁπλὸ συνάχι. Ἐγὼ ὅμως καιροφυλαχτοῦσα ἀνυπόμονη.

Ὕστερ' ἀπὸ κάμποσο, παρατήρησα πὼς τὸ παιδὶ ἔλυωνε καὶ μαραίνοταν σὰν λουλοῦδι. Ἡ ἐπιδερμίδα του εἶχε γίνει στεγνὴ καὶ θαμπόχρωμη. Εἶχε πάρει ἕνα ὕφος σοβαρὸ καὶ γεροντικό. Καὶ ὅσο γερνοῦσε, τόσο περισσότερο ἔμοιαζε μὲ τὴ μητέρα του. Καθὼς ἤταν γερμένο πάνω στὸ προσκέφαλο, τὸ πρόσωπο του μὲ τὰ σγουρὰ μαλλιὰ καὶ τὰ θαμπερὰ μάτια, φαινόταν ἀπαράλλαχτο σὰν γυναικεῖο. Ἀλλὰ ἡ ὁμοιότητα αὐτὴ μεταξὺ τοῦ ζωντανοῦ καὶ τῆς πεθαμένης, δὲν μὲ βασάνιζε πειὰ ὅπως πρῶτα.

Ὁ πατέρας του θέλησε τότε νὰ συμβουλευτοῦμε κανέναν γιατρὸ κι' ἐγὼ ἐνέκρινα τὴν πρότασί του. Τὴν ἐνέκρινα μὲ κάθε εἰλικρίνεια, ἐφόσον προερχόταν ἀπὸ ἄλλον. Ἐγὼ ὅμως ἤ ἴδια δὲν μποροῦσα νὰ προτείνω τέτοιο πρᾶγμα, γιατὶ αὐτὴ ἡ πρᾶξι θὰ φανέρωνε τὴν πιὸ ἀποκρουστικὴ ὑποκρισία ἐκ μέρους μου.

Ὁ γιατρὸς πού ἦρθε καὶ κύτταξε τὸ παιδί, διέγνωσε φθίσι καὶ παράγγειλε ὑπερσιτισμό, ἀνάπαυσι καὶ καθαρὸ ἀέρα. Τὶς παραγγελίες του ἀνέλαβα νὰ τὶς ἐκτελέσω ἐγὼ κι' ἔτσι ἔγινα νοσοκόμα, μιὰ νοσοκόμα πού τηρεῖ μὲ προσοχὴ τὶς ὑποχρεώσεις της.

Ἔκανα ὅ,τι μποροῦσα, προσπαθώντας νὰ σώσω τὸ φτωχὸ παιδὶ ἀπὸ τὸ θάνατο. Μέσα στὴν τρελλή μου λογικὴ δὲν ἤξερα καλὰ—καλὰ τί ἔκανα καὶ θεωροῦσα τὴ διαγωγή μου ὡς κατιτὶ ἄσχετο μὲ τὸ σκοπό μου. Ἡ ἀρρώστεια πειὰ δὲν φαινόταν μπρὸς στὰ μάτια μου ὡς ἔργο δικό μου, ἀλλὰ ὡς συνέπεια τῆς μεταδόσεως τῶν μικροβίων.

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἔβγαλα τὸ μολυσμένο μαντῆλι ἀπὸ τὴ θέσι του, ἀφοῦ ἦταν ἄχρηστο πειὰ κι' ἀφοῦ δὲν εἶχα κανένα δικαίωμα νὰ ὑποβοηθῶ τὴν ἀνάπτυξι τῆς ἀσθενείας μὲ πρόσθετα μέσα.

Κάθε κακομεταχείρισμα πρὸς αὐτὸ τὸ ἄρρωστο πλάσμα, τὸ λογάριαζα πειὰ γιὰ ἔγκλημα. Ἐκτελοῦσα τὸ καθῆκον μου σὰν μιὰ τιμία σύζυγος καὶ περιποιοῦμαν τὸ παιδὶ τοῦ ἀντρός μου μ' εὐσυνειδησία. Ὡστόσο οἱ ἄλλοι, ἀπὸ γύρω, μὲ θαύμαζαν κι' ἔλεγαν :

«— Καὶ πραγματικὴ του μητέρα νἄταν, δὲν θὰ τοῦκανε τίποτε περισσότερο !...»

Ὅλοι ὅμως αὐτοὶ οἱ ἔπαινοι μὲ ἄφιναν ἀπαθῆ. Ἡ παραφροσύνη μου τώρα μὲ εἶχε κάμει νὰ μὴν αἰσθάνομαι τίποτε. Ἀπὸ τὶς πολλὲς ταλαιπωρίες πού πέρασα, εἶχα καταντήσει νὰ χάσω σχεδὸν τὴ συνείδησί μου. Εἴχαμε βγάλει πειὰ τὶς κουρτίνες ἀτ' τὸ κρεββάτι καὶ τὸ παιδὶ κοιμόταν μὲ μισανοιγμένο τὸ παράθυρο. Κάπου—κάπου ἐρχόταν σπίτι ὁ παπποῦς του καὶ τὸ κατέβαζε στὸν κῆπο, κρατώντας το στὴν ἀγκαλιά του.

Ἐρχόταν ὁ παπποῦς του καὶ τὸ κατέβαζε στὸν κῆπο κρατῶντας το στὴν ἀγκαλιά του...

Ἕνα βράδυ στεκόμουν κοντὰ στὸ παράθυρο καὶ κύτταζα τὸν μικρὸ ἄρρωστο πού κοιμόταν... Ἀνάπνεε μὲ δυσκολία κ' ἡ ἀναπνοή του ἔκανε ν' ἀνεβοκατεβαίνῃ ἡ ἄκρη τοῦ μικροῦ σκεπάσματός του... Εἶχε μισανοίξει τὰ χείλη του καὶ τὰ μάγουλά του ἦσαν κατακόκκινα ἀτ' τὸν πυρετό.... Στεκόμουν ὄρθια, ὅπως σοῦ εἶπα, καὶ τὸ παρατηροῦσα μὲ προσοχή... Ἤξερα πὼς δὲν ὑπῆρχε καμμιὰ ἐλπίδα γιὰ νὰ ζήσῃ καὶ περίμενα ἀπὸ μέρα σὲ μέρα τὸ θάνατό του. Ἔπειτα ἔσκυψα πιὸ πολύ, γιὰ νὰ ἰδῶ κάπως καλύτερα τὴν ὄψη του, νὰ διαβάσω τὰ χαρακτηριστικά του, νὰ μελετήσω τὴν ἔκφρασί του...

Τότε, μὲ τὴν κίνησι αὐτή, αἰσθάνθηκα μέσα στὰ σπλάχνα μου ἕνα ἀπότομο χτύπημα, κάτι σὰν κλωτσιὰ πού μοῦ τὴν ἔδωσε κάποιος ἀπὸ μέσα...

Σηκώθηκα ἀπότομα κ' ἔφερα τὸ χέρι στὴν κοιλιά μου, ἐνῶ μιὰ σκέψη πέρασε σὰν ἀστραπὴ ἀτ' τὸ μυαλό μου... Κατάλαβα μὲ μιᾶς αὐτὸ πού ἔπρεπε νὰ τὸ εἶχα μαντέψει πρίν ἀπὸ πολὺν καιρό.... Ἀλλ' ὁ νοῦς μου, καθὼς ἦταν ἀφοσιωμένος στὴ μεγάλη αὐτὴ ὑπόθεσι, δὲν μπόρεσε νὰ προσέξῃ τίποτε ἀτ' αὐτὰ πού συνέβαιναν μέσα μου. Κι' ἡ ἀλήθεια μοῦ ἀποκαλύφθηκε, ἔτσι σὲ μιὰ στιγμή...

Θὰ γινόμουνα μητέρα, ἐγώ, μητέρα ἑνὸς παιδιοῦ, ὅμοιο μ' αὐτὸ πού ἔβλεπα μπροστά μου, πού κοιμόταν καὶ πού πέθαινε ἤσυχα—ἤσυχα σπὸ κρεββάτι του ἐξ αἰτίας μου.

Ὅλα αὐτὰ τὰ εἶδα καθαρά, πολὺ καθαρά, σὰν νἆχα κάτω ἀπὸ τὰ φάτνα μου μιὰ εἰκόνα... Τότε, κατάπληκτη γι' αὐτὸ

ΗΘΗ Κ' ΕΘΙΜΑ ΑΓΡΙΩΝ ΛΑΩΝ

ΠΑΡΑΔΟΞΟΙ ΕΝΤΑΦΙΑΣΜΟΙ

Τὰ βασανιστήρια τῶν νεκρῶν τοῦ Μπαγάτ—Φορέτ. Τὸ ξυλοκόπημα τοῦ μακαρίτη. Τὸ νόμισμα τοῦ Χάροντος. Ἐπικίνδυνα γλέντια καὶ πανηγύρια. Περίεργες ἐκδηλώσεις πένθους. Ἡ δοκιμασία τοῦ δηλητηρίου. Ἡ ἀσέβεια τῶν Κάφρων πρὸς τοὺς νεκρούς των. Οἱ ἄρρωστοι Γιλιάκ ποὺ καίγονται ζωντανοί. Τί τραβοῦν ἡ Ἰνδὲς χῆρες. Τὰ μνημόσυνα τῶν νεκρῶν, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ὁ τρόπος τοῦ ἐνταφιασμοῦ καὶ ἡ διατυπώσεις ποὺ τὸν συνοδεύουν δὲν εἶνε ἡ ἴδιες στοὺς διαφόρους λαοὺς τῆς γῆς καὶ μάλιστα σ' αὐτοὺς ποὺ διατελοῦν ἀκόμη σὲ ἡμιάγρια κατάστασι.

Ἔτσι π. χ. στὸ Μπαγάτ-Φορὲτ τῆς Γουϊνέας, ὅταν πεθάνει ἕνας οἰκογενειάρχης, ἡ γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιά του δὲν θρηνοῦν ἐπειδὴ τὸν χάνουν, ἀλλὰ ὀρλιάζουν μανιασμένα ἐναντίον του γιατὶ τοὺς ἐγκαταλείπει ἀπροστάτευτους.

Μόλις δηλαδὴ ξεψυχήσει ὁ νεκρός, τὸν στήνουν ὄρθιο στὸν τοῖχο τοῦ καλυβιοῦ στερεώνοντάς τον ἀπὸ τὰ πλάγια μὲ κλαδιὰ δέντρων.

Ἔπειτα εἰδοποιοῦν τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους, οἱ ὁποῖοι προσέρχονται ἐπίσης... πενθοντες μένα κατὰ τοῦ μακαρίτη ποὺ ἔκαμε τὸ σφάλμα νὰ φύγῃ ἀπ' αὐτὸν τὸν κόσμο.

Ὅταν μαζευτοῦν ὅλοι, τότε προχωρεῖ ἡ σύζυγος τοῦ νεκροῦ, ἡ ὁποία στέκεται ἀπέναντί του καὶ ἀρχίζει... τὸν ἐξάψαλμο:

—Μὲ ἀφίνεις, ἄ; Δὲν θέλεις πειὰ νὰ ζήσῃς μαζί μου; Μὰ ποιὰ εἶνε ἡ αἰτία ποὺ σ' ἔκαμε νὰ πάρῃς αὐτὴ τὴν ἀπόφασι; Μήπως δὲν σοῦ φέρθηκα πάντα καλά; Μήπως δὲν σοῦ ἔκανα ὅσα παιδιὰ θέλησες; Μήπως δὲν σοῦ ἔψηνα ταχτικὰ τὸ ρίζι σου καὶ τὰ ψάρια σου; Σὲ τί ἔχεις νὰ μὲ κατηγορήσῃς; Σὲ τίποτε, σὲ τίποτε! Τότε λοιπὸν γιατὶ φεύγεις; Ἀ, δειλέ, προδότη, κακοῦργε, δὲν θὰ φύγῃς χωρὶς νὰ τιμωρηθῆς γιὰ τὴν διαγωγή σου...

Καὶ μόλις τελειώσει τὸ φιλιπικό της, ἀρχίζει τὸ πτῶμα στά... χαστούκια. Ὅταν κουραστεῖ ἀπὸ τὸ ξυλοκόπημα, παραχωρεῖ τὴ θέσι της στὰ παιδιά της, τὰ ὁποῖα ἀφοῦ ρωτήσουν τὸν νεκρὸ γιατὶ φεύγει, τὸν... χειροτονοῦν κι' αὐτὰ καταλλήλως.

Ὕστερ' ἀπὸ τὰ παιδιὰ ἔρχεται ἡ σειρὰ τῶν γονέων καὶ τῶν φίλων, οἱ ὁποῖοι, ἀφοῦ ψάλλουν ἐπίσης τὸν ἐξάψαλμο τοῦ μακαρίτη, καταλήγουν σὲ μπάτσους καὶ γροθιές!

Κατόπιν τοποθετοῦν τὸ πτῶμα καταγῆς, τὸ πλένουν μὲ ἄφθονο νερὸ καὶ τὸ θάβουν μέσα... στὴν καλύβα, σὲ βάθος ἑνὸς μέτρου. Ἡ οἰκογένεια εἶνε ὑποχρεωμένη μετὰ τὴν ταφὴ νὰ ρίχνῃ κάθε μεσημέρι ἐπάνω ἀπὸ τὸν τάφο του μερικοὺς κόκκους ρυζιοῦ καὶ λίγο κρασὶ ἀπὸ χουρμάδες.

Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ ὅταν τύχει νὰ πεθάνῃ ἡ μητέρα ἢ ἕνα ἀπὸ τὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα περιμένει ἐπίσης παρόμοια τύχη ἐκ μέρους τῶν ἐπιζώντων συγγενῶν τους.

Ὅταν ὁ χῶρος τοῦ σπιτιοῦ δὲν ἐπαρκεῖ πειὰ γιὰ τὸν ἐνταφιασμὸ ἄλλων μελῶν τῆς οἰκογενείας, τότε οἱ Μπαγάτ-Φορὲτ χωρεμίζουν τὸ σπίτι τους, ρίχνοντας τοὺς τοίχους πρὸς τὰ μέσα κι' ἐπάνω σ' αὐτοὺς χτίζουν καινούργια κατοικία.

Ἔτσι τὰ σπίτια τῶν περισσοτέρων ἰθαγενῶν εἶναι χτισμένα σὲ ὕψος 4—5 μέτρων καὶ γιὰ ν' ἀνεβῇ κανεὶς ἐπάνω πρέπει νὰ μεταχειριστῇ σκάλα.

* * *

Οἱ Κανάκαι, ἐξ ἄλλου, τῆς Αὐστραλίας, ἔχουν τὴ συνήθεια νὰ τυλίγουν τοὺς νεκροὺς των μέσα σὲ σεντόνια στολισμένα μὲ μαργαριτάρια καὶ νὰ βάζουν στὸ χέρι τους ἕνα νόμισμα γιὰ νὰ πληρώσῃ τὰ ναῦλα του γιὰ τὸν ἄλλο κόσμο.

Κατόπιν καίνε τὸ καλύβι του καθὼς καὶ ὅσα ἀντικείμενα τοῦ ἀνήκουν. Ἐκτὸς αὐτοῦ, οἱ συγγενεῖς του πληγώνουν τὰ μέλη τους, κόβουν τὴν ἄκρη τοῦ αὐτιοῦ τους καὶ μένουν ἀκούρευτοι ἐπὶ τρία χρόνια... χάριν πένθους!...

Οἱ Κανάκαι θάβουν τοὺς νεκροὺς των μέσα σὲ σπήλαια ἢ σὲ κουφάλες παλαιῶν δέντρων. Μερικὲς φορὲς πάλι ἀνεβάζουν τὸ πτῶμα στὴν κορυφὴ τοῦ δέντρου καὶ τὸ ἀφίνουν ἐκεῖ ἢ τὸ θάβουν στὴ γῆ, ἀφίνοντας τὸ κεφάλι του ἔξω ἀπὸ τὴ γῆ!

Ὕστερα ὅμως ἀπὸ ἕνα χρόνο τὸ ξεθάβουν καὶ τὸ βάζουν στὸ μέρος ὅπου φυλάγονται τὰ κόκκαλα τῶν προγόνων τους.

* * *

Οἱ μαῦροι τοῦ Πορτογαλλικοῦ Κογκό, ὅταν πεθάνει κανένας δικός των, συνοδεύουν τὴν ἐκφορά του μὲ... χαρές, γλέντια καὶ πανηγύρια!

Μόλις οἱ συγγενεῖς, οἱ φίλοι καὶ οἱ γνώριμοι τοῦ νεκροῦ πληροφορηθοῦν τὸ θάνατό του, μαζεύονται στὸ σπίτι του κι' ἀρχίζουν νὰ χτυποῦν τὰ τύμπανα, νὰ χορεύουν καὶ νὰ τραγουδοῦν.

Ἡ μεγαλείτερη ἱκανοποίησι ποὺ ἔχουν οἱ κάτοικοι αὐτῶν τῶν μερῶν εἶναι νὰ κάμουν ὅσο τὸ δυνατὸν πιὸ πολυτελῆ καὶ λαμπρὴ τὴν κηδεία τῶν οἰκείων των.

Ὅταν π. χ. τοὺς ζητάει κανεὶς ν' ἀγοράσῃ ἕνα ζῶο τοῦ κοπαδιοῦ τους, τοῦ ἀπαντοῦν:

—Δὲν μπορῶ νὰ σοῦ τὸ πουλήσω. Θὰ τὸ σφάξω στὸ θάνατο ἑνὸς ἀπὸ τοὺς δικούς μου!

Ἐπίσης κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς ταφῆς ἔχουν συνήθεια νὰ σφάζουν ἕνα γουρουνὶ καὶ νὰ ρίχνουν τὸ κεφάλι του στὸν πλησιέστερο ποταμό.

Ἐν γένει, ἡ οἰκογένειες τῶν νεκρῶν ὑποβάλλονται σὲ τόσο μεγάλα ἔξοδα γιὰ συμπόσια, ὥστε πολλὲς φορὲς μένουν χρεωμένες γιὰ ὁλόκληρα χρόνια!

Στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Αὐστραλίας, ὅταν πεθάνει κανεὶς, οἱ συγγενεῖς του βάζουν τὶς φωνὲς καὶ προσπαθοῦν νὰ διώξουν τὸ κακοποιὸ πνεύματα, τὰ ὁποῖα πιστεύουν ὅτι ἐπροκάλεσαν τὸ θάνατό του.

Σκάβουν κατὰ κανόνα τὸν τάφο στὰ σταυροδρόμια καὶ βάζουν ἐπάνω του διάφορα ἀγγεῖα, σπασμένες πίπες, τόξα, βέλη καὶ ἄλλα εἴδη πρὸς χρῆσιν τοῦ νεκροῦ.

* * *

Οἱ Μακόναι, ὅταν θέλουν νὰ φανερώσουν τὸ πένθος των, φοροῦν στὸ μέτωπό τους καὶ στὰ χέρια τους μικρὲς λουρίδες ἀπὸ λινὸ ὕφασμα ἢ φύλλα φοινικιάς.

Ἅμα πεθαίνει κανείς, πιστεύουν ὅτι αὐτὸ ὀφείλεται στὶς ἐνέργειες κάποιου κακοῦ μάγου καὶ γιὰ νὰ τὸν ἀνακαλύψῃν καταφεύγουν στοὺς μάντεις.

Ὁ μάντις ἀκολουθεῖ τότε τὸν πρῶτο σκύλο ποὺ θὰ συναντήσῃ στὸ δρόμο του καὶ τὸ σπίτι μπροστὰ στὸ ὁποῖο θὰ σταματήσῃ ὁ σκύλος αὐτὸς θεωρεῖται ἡ κατοικία τοῦ μάγου.

Ὁ δῆθεν ἔνοχος ὑποβάλλεται τότε πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀθωότητός του στὴ δοκιμασία τοῦ δηλητηρίου, ἀπὸ τὴν ὁποία, βέβαια, πολὺ δύσκολα γλυτώνει.

* * *

Οἱ Κάφροι, οἱ ὁποῖοι οὔτε τοὺς νεκροὺς σέβονται, οὔτε στὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς πιστεύουν, δένουν τοὺς πεθαμένους μ' ἕνα σκοινὶ καὶ τοὺς σέρνουν ἔξω στὰ δάση, ὅπου τοὺς ἀφίνουν γιὰ νὰ τοὺς φᾶνε τὰ θηρία.

* * *

Οἱ Γιλιὰκ τῆς Καμτσάτκας ἔχουν τὴ συνήθεια νὰ καίνε τοὺς ἀρρώστους των πρὶν ἀκόμα πεθάνουν. Ὅταν δηλαδὴ ἕνας Γιλιὰκ ἀρρωστήσει, οἱ οἰκεῖοι του τὸν ἀναγκάζουν νὰ... πηδήσῃ μέσα στὴ φωτιά.

Τὰ φορέματα, ἡ πίπα καὶ τὰ ὅπλα τοῦ νεκροῦ θάβονται μέσα σὲ μιὰ μικρὴ καλύβα, ὅπου βάζουν καὶ τὴ στάχτη του. Στὸ τέλος ὁδηγοῦν ἐκεῖ καὶ τὸν σκύλο τοῦ μακαρίτη, τὸν ὁποῖο σκοτώνουν καὶ τρῶνε.

Ἡ γυναῖκες τῶν Γιλιὰκ γιὰ νὰ φανερώσουν τὸ πένθος των ἀφίνουν λυτὰ τὰ μαλλιά τους, ἐνῶ οἱ ἄντρες τὰ κόβουν. Μετὰ τὸν ἐνταφιασμὸ οἱ συγγενεῖς τοῦ νεκροῦ μαζεύονται ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ στὴν νεκρικὴ καλύβα, ὅπου τρωγοπίνουν καὶ τραγουδοῦν... πρὸς τιμήν του!

Τὸ περιεργότερο ὅμως πένθος ἐπιβάλλεται ἀσφαλῶς στὴ γυναῖκα τοῦ ἀποθνήσκοντος Ἰνδοῦ. Οἱ συγγενεῖς τοῦ νεκροῦ ἀμέσως μετὰ τὸ θάνατό του ἀφαροῦν τὰ ἐνδύματα τῆς χήρας καὶ τὴν κρεμοῦν ἀπ' τὰ πόδια σ' ἕνα δέντρο. Κατόπιν, ἐνῶ βρίσκεται σ' αὐτὴ τὴ θέσι, τῆς ξυρίζουν τὸ κεφάλι καὶ τῆς φοροῦν χοντροειδέστατα ροῦχα ἀναγκάζοντάς την νὰ ἐκτελῇ τὶς ταπεινότερες ἐργασίες τοῦ σπιτιοῦ.

Ἡ γυναῖκα αὐτὴ δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ φορέσῃ πειὰ οὔτε μεταξωτὰ ροῦχα, οὔτε κοσμήματα, δὲν τῆς ἐπιτρέπεται νὰ φάῃ μαζὶ μὲ τὶς φίλες της, γίνεται σκλάβα καὶ ὑπηρέτρια ὅλων.

Τὸ χειρότερο εἶνε ὅτι δὲν τῆς ἐπιτρέπεται οὔτε νὰ παντρευτῇ γιὰ νὰ ἀνακτήσῃ τὴν προτέρα της ὑπόληψι. Ἂν τολμήσῃ κανεὶς νὰ τὴν πάρῃ, διώχνεται καὶ ἀποκηρύσσεται ἀπὸ τὴν οἰκογένειά του.

Ἄλλοτε ἡ χῆρες τῶν Ἰνδῶν, γιὰ ν' ἀποφύγουν αὐτὰ τὰ μαρτύρια καὶ τοὺς ἐξευτελισμούς, καίγονταν ζωντανὲς ἐπάνω στὶς φωτιὲς μαζὶ μὲ τὰ πτώματα τῶν συζύγων τους, ἀλλὰ οἱ Ἄγγλοι ἀπαγόρευσαν αὐτὴ τὴ βάρβαρη καὶ ἀπάνθρωπη θυσία.

Ἰθαγενὴς τοῦ Μπαγάτ-Φορὲτ

ποὺ ἔκαμα γιὰ τὸ κακούργημά μου, ξετρελλαμένη —ναί, ξετρελλαμένη ἀπὸ τὴ φρίκη μου, γιατ' εἶχα πάψει πειὰ νὰμαι τρελλὴ —γονάτισα στὸ πάτωμα κι' ἄπλωσα τὰ χέρια μου πρὸς τὴν ἄλλη μητέρα, αὐτὴν ποὺ ἔχανε τώρα τὸ μονάκριβο ἀγόρι της, τὴν πεθαμένη, ψιθυρίζοντας μ' ἀπόγνωσι:

—Συχώρεσέ με! Συχώρεσέ με!...

Καὶ λιποθύμησα.

Σὲ ἀσπάζομαι Μαργαρίτα.»

EDMOND HARAUCOURT